

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Марина Спасова Иванова, преподавател в ПУ „Паисий Хилендарски”
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен '**доктор**'

в област на висше образование : *1. Педагогически науки*
професионално направление : *1.3. Педагогика на обучението по...*
докторска програма : *Методика на обучението по техника и технологии*

относно защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ на :

Сладуна Асенова Георгиева

Област на висше образование: *1. Педагогически науки*
Професионално направление : *1.3. Педагогика на обучението по ...*
Докторска програма: *"Методика на обучението по техника и технологии"*
Тема на дисертационния труд :

**"Модел за формиране на начални житейски умения в обучението по конструиране и
технологии в детската градина/подготвителна група/"**

1.Общо представяне на процедурата и на докторанта:

Със заповед №1496 от 08.07.2021г.Благоевград ,на основание чл.24,ал.2 и ал.3 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България,чл.52,ал.2 и ал.3 от Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ “Неофит Рилски“ и решение на Технически факултет/Протокол №25/29.06.2021г./отчислена с право на защита от редовна форма на обучение в катедра :“Технологично обучение и професионално образование“ по докторска програма „Методика на обучението по техника и технологии“ с научен ръководител доц. д-р Диана Митова, при Технически факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“-Благоевград. Сладуна Асенова Георгиева е редовен докторант, отчислена с право на защита.

Представеният от Сладуна Асенова Георгиева комплект материали на хартиен и на ел. носител е в съответствие с Чл.52,ал.2 и ал.3 () от Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ“Неофит Рилски“ и на решения на Технически факултет и включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- заповеди за записване в докторантура и на отчисляване от обучението;
- протоколи от катедрени съвети, свързани с докладване на готовност за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет.

Докторантът е приложил списък със 7 публикации.

Кратки биографични данни за докторанта

Сладуна Георгиева е получила ОКС „Бакалавър“ по специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“, ПФ на ЮЗУ „Неофит Рилски“ през-2016г. През 2017г. придобива ОКС „Магистър“ специалност „Педагогическо взаимодействие за деца с проблемно поведение“, ЮЗУ „Неофит Рилски“. От 08. 01.2017г. до 07.01.2021 е редовен докторант към катедра „Технологично обучение и професионално образование“ при Технически факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, отчислен с право на защита, насрочена за 15.01.2022г.

Притежава специфичен практически опит като педагог и учител в детска градина на постоянен трудов договор от 2016г. - детска градина „Щастливо детство“. Вузовска практика и педагогически опит придобива и чрез участие в международни програми, в това число: обучение по програма /Еразъм от месец 01.10.2018 до 10.01.2019г. в Университета „Гоце Делчев“ по педагогика в град Щип, в Република Северна Македония .

Благодарение на вузовската теоретична подготовка и разнообразния ѝ практически опит, придобит от работата ѝ в реалния учебен процес и участието ѝ в обучението на ученици и студенти в семинарни, практически упражнения и наблюдения по време на докторантската програма, Сладуна Георгиева придобива и необходимия педагогически опит, като работи за обогатяване на педагогическата практика, свързана с конструиране и технологии в предучилищна , начална училищна възраст и в средното училище.

Владее езици: отлично ниво на руски и английски и немски с разбиране.

2. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд е актуален към настоящия момент, поради настъпилите промени и одобрените нови учебни програми (влезли в сила през учебната 2016/2017г.) по „Технологии и предприемачество” за начална училищна степен и разработената тематика е в синхрон с новите идеи, стратегии и концепции на МОН за създаване на регламент и норми в предучилищна възраст, която да бъде задължителна степен за учебно взаимодействие на всички деца в образователната ни система, в тази най- ранна детска възраст, за да се постигнат по-добри резултати в социализацията на децата, приобщаването на различните малцинствени етнически групи, успешното и ранно изучаване и общуване на родния език за билингви и социалното адаптиране на децата в живота. Обучението по „Конструиране и технологии в детската градина” се съотнася с развиването на редица полезни умения, като логическо мислене, взимане на решения, поемане на риск и работа в групи и др. Въвеждането на предприемаческото обучение в начален и прогимназиален етап на средното училище е препоръчано от Европейската комисия и е заложено още от 2013г. в стратегиите за професионална подготовка и обучение на младежите в Европа, в готовност за самостоятелно стартиране на бизнес и предприемачество. Тази подготовка сме длъжни да я осъществим още от най-ранна детска възраст, чрез различни модели за формиране на готовност за труд на децата в живота.

Изведените в дисертационния труд цел и задачи изцяло отговарят на изследваната тематика.

3. Познаване на проблема

Като специалист с конкретен педагогически опит в различни възрастови групи, едновременно с това придобил необходимите педагогически познания конкретно за предучилищна възраст където работи на основен трудов договор, Сладуна Георгиева демонстрира познаване на разглежданата проблематика, заложена в научното изследване. В дисертационния труд е налице сериозни опит за креативен анализ на използваните разнообразни наши и чужди литературни източници, като е изложена и оригинална авторска гледна точка, позоваваща се на вече съществуващи научни разработки, но с изведен нов МОДЕЛ, взаимовръзки и методически постановки.

За да бъде процесът на формиране на компетенции за готовност за оцеляване в живота при децата в тази най-ранна възраст успешен, докторанта се е базирал на по-ефективен метод за проучване на проблема, създавайки обширно тестово проучване на експерти и родители за да проучи мнението им относно създаването на нов емпиричен модел за изследване на общуването и педагогическото взаимодействие с децата, при което взаимодействие се формират и усвояват от тях някои основни и валидни норми за живота. Освен

преподавателите и децата, в това взаимодействие е препоръчително да участват и хора от сферата на бизнеса или свързани с предприемачеството организации, асоциации, институции.

4. Методика на изследването

Методиката на изследване е адекватно подбрана и позволява постигането и реализирането на поставените цел и задачи, решавани в дисертационния труд. От получените резултати е видно, че избраната методология и методика дават надеждни данни за качествения им анализ, изводите и препоръките, както за теорията, така и за практиката в методиката на обучение по „Конструиране и технологии“ в детската градина. Разработени и апробирани в практиката са три интерактивни методики за формиране на начални житейски умения, а именно:

1. Умения за общуване и работа в екип;
2. Умения за решаване на проблеми и критично мислене;
3. Умения за полагане на грижи и здравословен начин на живот.

Въпреки моята убеденост, че посочените от докторанта методики са широко и многостранно разработвани от специалисти в психологията, педагогиката, методиката и медицината на които тя се базира, въз основа на тяхното мнение докторанта създава **НОВА АПЛИКАЦИЯ НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ, И ФОРМИРАНЕ НА ЖИТЕЙСКИ КОМПЕТЕНЦИИ ОЩЕ В НАЙ-РАННА ДЕТСКА ВЪЗРАСТ.**

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е в обем от 226 стандартни страници, от които основен текст 183 страници. Използваната литература съдържа 106 източника, като 73 са на кирилица и 33 на латиница, нормативни документи, 23 интернет ресурса. В рамките на изложението са включени **МНОЖЕСТВО** диаграми, таблици, схеми, изображения, графики и фигури. Към дисертацията има и 4 приложения с анкетни листове с експерти и родители - 111 на брой, ситуации и интерактивни игри.

Структурата на дисертацията включва всички необходими компоненти на научен труд: увод, три глави, изводи, заключение, списък с използвана литература и приложения.

Към някои от главите има обобщения и изводи, които дават представа за получените резултати към всяка част от труда.

Налице са следните теоретични приноси: проучването представлява своеобразна авторска гледна точка, базираща се на вече съществуващи научни разработки у нас и по света. Изведените и конструирани в табличен вид схеми, чертежи с множество статистически данни разширяват педагогическата теория по разглежданата проблематика. Приложните приноси са: структурираният методически модел, диагностичният инструментариум за оценяване чрез тестове и анкети с експерти.

Предложеният МОДЕЛ за използване с три интерактивни методики в комплекс, с цел конкретизиране, формиране и развитие на жизнени умения и навици у най-малките е принос в педагогическата реалност, конкретно за предучилищна възраст.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Сладуна Георгиева има 7 публикации, свързани с темата на дисертационния труд за периода 2017-2021г. Те са публикувани в реферирани научни издания с редакционна колегия и ISSN и ISBN- списания, сборници с доклади от български и конференции с международно участие. От тях 3 бр. притежават качествен анализ на проблемите свързани с обучението на деца в предучилищна възраст свързани с формирането на житейски умения, чрез педагогическото взаимодействие по конструиране и технологии в българската детска градина. Една от седемте й статии е в съавторство с цял колектив, в която докторанта не доказва своя принос за разработката.

Дисертацията е собствен авторски труд, което се проследява и от публикациите направени от 2017г. до този момент. Стилът на писане е един и същ и строго научен, както в статиите, така и в дисертацията. Изведените приноси и изводи, не са достатъчно добре обобщени, групирани и мотивирано използвани, въпреки обширната статистическа обработка и получените цифрови резултати от докторанта. Липсва и просторен и задълбочен качествен анализ на предложения нов научен модел.

7. Автореферат

Авторефератът притежава всички необходими елементи и в съкратен вид представя дисертационното изследване. Няма разминавания между него и дисертацията. Той е структуриран, според изискванията на закона и правилника за приложение на закона, правилника на ЮЗУ „Неофит Рилски“ и специфичните изисквания на Технологичния факултет. В него са отразени основните изводи, резултати и приноси от дисертационното изследване. Дисертационното изследване е представено в съкратен и умален вид без да се нарушава логиката на изложението и последователността на изследваните проблеми.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Дисертационният труд е значителен труд за докторантката и въз основа на получените обширни статистически резултати при задълбочен качествен анализ на предложения модел и при ясно структуриране на педагогическото изследване приложено по задълбочено с деца от различни възрастови групи в детската градина, може да се докаже пред обществото, че при строго регламентирани методики в интеграция могат да се формират успешно житейски компетенции и умения, което взаимодействие може да се реализира, чрез образователното направление “Конструиране и технологии“. Препоръчвам доразвиване и разширяване на педагогическия експеримент, чрез включване не само на специалисти, но и на по-голяма и масова група от деца от предучилищна възраст в обучението, да се разширява обхвата на

изследването и да се проучат и други нови и по-конкретни умения в подготовката на децата за живота.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа теоретични, научно-приложни и приложни резултати, които представляват конкретен, частен принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Технологичния факултет, приети във връзка с Правилника на ЮЗУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Сладуна Асенова Георгиева притежава теоретични знания и професионални умения по научна специалност: 1. Педагогически науки; 1.3. Методика на обучението по техника и технологии..., като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе на дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Сладуна Асенова Георгиева в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.3. Методика на обучението по..., докторска програма : Методика на обучението по техника и технологии.

30.12.2021 г.

Изготвил становището:

/ Проф. д-р Марина Спасова Иванова /